

שבת מברכין חודש אלול חיים של חלוץ עצמות

בזכות יצחק נתרצה הקב"ה בחודש אלול על מעשה העגל

בברכת החודש לנו מתפללין י"א פעם חיים, ומתן לנו חיים ארוכים חיים של שלום וגו', נגד י"א חדשים שמברכין החודש, חוץ חודש תשרי שאין מברכין החודש, וחיים הששי הוא חיים של חלוץ עצמות, והוא כנגד חודש אלול חודש הששי.

ויש לבאר חלוץ עצמות לחודש אלול, דבספר ברוך שאמר על סדר התפלה מצעל חורה תמימה ביאר חלוץ עצמות על תחיית המתים כמו"ש ביחזקאל (ל"ז א' הפטורת שבת חוה"מ פסח) עצמות היצוות, והנה חודש אלול הוא חודש התשובה, ובספר כתובות אור (נצבים) הקשה איך מהני תשובה, הלא האדם היה נראה קודם שעשה עבירה, ונדחה בעבירה, ונראה ונדחה אינו חוזר ונראה, ותירץ צחות יאיר בשם הפרמ"ג, כיון שאדם עתיד לקום בתחיית המתים, לא הוה נדחה רק לזמן שאינו נקרא נדחה עכ"ל.

ולכן דוקא בחודש אלול לנו מזכירין ומתן לנו חיים של חלוץ עצמות שקאי על תחיית המתים בעצמות היצוות, דע"י תה"מ לא נקרא האדם נדחה ומהני תשובה.

בכל בעל תשובה מאיר נר על ראשו

ביערות דבש (ח"א דרוש ז') כתב שבט אשר הוא נגד חודש אלול, ולכן אמרה לזה בפרשת ויאל (ל' י"ג) כי אשרוני צנות כי בתולה מזלו של חודש אלול.

ויש לבאר דבריו הקדושים שאלול הוא כנגד אשר, דבפרשת וזאת הצרכה (ל"ג כ"ד) צריך משה רבינו, ולאשר אמר ברוך מצנים אשר יהי רצוי אחיו וטבל בשמן רגלו, וכתב בעל הטורים ר"ת מצנים אשר יהי רצוי הם מאי"ר דשמן מאיר.

ובמסכת סנהדרין (דף ל"א:) איתא שלחו למר עוקבא לדיוזי ליה כזר צתיה, וכתב רש"י שהיה מר עוקבא בעל תשובה וכו' וכשהיה יואל לשוק היה נר דולק בראשו מן השמים, וע"ש כך קרי ליה ר' נתן לויאל במסכת שבת (דף נ"ו:) והכא נמי להכי כתבו ליה הכי על שם האור שהיה זורח עליו ע"כ, חזינן מזה שהעושה תשובה כראוי זורח עליו אור.

והנה חודש אלול הוא חודש התשובה ועל בעל תשובה נר דולק על ראשו, לזה הוה חודש אלול כנגד שבט אשר שיש צר"ת מצנים אשר יהי רצוי מאיר, לרמוז על בעל תשובה שמאיר נר על ראשו.

בספר הקדוש בני יששכר (אלול מאמר א' אות ז') כתב המילוי לצד של תיבת אלול, היינו ל"ף מ"ד ו' מ"ד עם כללות ד' אותיות העיקרים בגימ' ר"ח כמנין יח"ק עכ"ל.

ונראה לבאר דבריו הקדושים, דבטור או"ח (ריש סימן תקפ"א) כתב טעם שמוקעין בשופר בחודש אלול, דמניא בפרקי ר"א (פרק מ"ו) צר"ח אלול אמר הקב"ה למשה עלה אלי ההרה, שאז עלה לקבל לוחות אחרונות, והעבירו שופר במחנה משה עלה להר שלא יטעו עוד אחר ע"ג, ולכן התקינו חז"ל שיהו תוקעין צר"ח אלול בכל שנה ושנה וכל החדש כדי להזכיר ישראל שיעשו תשובה עכ"ל, הרי לן שבחודש אלול נתרצה הקב"ה ליתן לוחות שניות אחר שנשתצרו במעשה העגל.

ובילקוט ראובני איתא עה"פ בפרשת עקידה (וירא כ"ז י"ג) והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו, שאותיות אחר סב"ך הם עג"ל, אחר ס' צא ע', אחר צ' צא ג', ואחר כ' צא ל' והם אמוון עג"ל, וא"א ראה שבעת עקידה היה עת רצון, התפלל אז שבזכות עקידת יצחק ירחם הקב"ה על ישראל כשיעשו איל אחר, היינו מעשה העגל.

ולזה כתב בני יששכר רמז בתיבת אלול שהמילוי של אלול עולה ר"ח כמנין יח"ק, לרמוז שמה שנתרצה הקב"ה בחודש אלול ליתן לוחות שניות אחר שנשתצרו בחטא העגל, היה בזכות עקידת יצחק.

המליך אות י' לאלול שיודה לה' שאמר יעשה תשובה

בבני יששכר לחודש אלול (מאמר א' אות ו') כתב בחודש אלול המליך הקב"ה אות י'.

וי"ל אות י' לחודש אלול, דבצת עין (לשה"ג) כתב שאות י' רומז להודאה ע"ש הקרא (תהלים ק"ז ח') יודו לה' חסדו עכ"ל.

ובחודש אלול חודש התשובה ראוי להודות לה', דבילקוט שמעוני (תהלים כ"ה ח') עה"פ טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך אמרו, שאלו לחכמה החוטא מהו עונשו, אמרה להם וחטאים תרדף רעה (משלי י"ג כ"א) שאלו לנבואה החוטא מהו עונשו, אמרה להם הנפש החוטאת היא תמות (יחזקאל י"ח ד') שאלו לתורה חוטא מהו עונשו, אמרה להם יציא אשם ויתכפר לו, שאלו להקצ"ה החוטא מהו עונשו, א"ל יעשה תשובה ויתכפר לו הדא היא דכתיב טוב וישר ה' וגו' א"ר פינחס למה הוא טוב שהוא ישר למה הוא ישר שהוא טוב.

ולכן המליך אות י' לחודש אלול חודש התשובה ע"ש יודו לה' חסדו, דהקצ"ה הוא שאמר יעשה תשובה ויתכפר לו, וע"ז נריך להודות לה'.

לע"ל יכירו שהכל היה טוב אף שבעוה"ז היה נראה רע

ראה אנכי נותן לפניכם היום צרכה וקללה, וצרכה (פ"ד ג') איתא, ראה אנכי א"ר אלעזר משאמר הקצ"ה הדבר הזה צאיני צאונה שעה (איכה ג' ל"ח) מפי עליון לא תלא הרעות והטוב.

ובע"ה יתצאר דעני חיים ציאר הקרא ראה אנכי נותן לפניכם היום צרכה וקללה, דמסכת פסחים (דף ג.) א"ר אחא בר חנינא לא כעולם הזה העולם הבא, עוה"ז על צשורות טובות אומר צרוך הטוב והמטיב, ועל צשורות רעות אומר צרוך דיין האמת, לעוה"ז כולו הטוב והמטיב, וקשה הלא בעוה"ז לא יהיה צשורות רעות.

והביא מהגל"ח ששמע מהמגיד דק"ק צראד, דכתיב צישעיה (י"ז א') אודך כי אנפת צי, לפי שמעליון לא תלא הרעות ואין דבר רע צא מהקצ"ה והכל הוא לטובה, ואפי' הפורעניות שצא על האדם אינו רעה אלא טובה לזכך אותו ולהכניע ינה"ר, אלא שהאדם בעולם הזה נדמה צעיניו כאילו הוא רעה אצל החכם סובל צשמחה, וצכן לעמיד לצוא כשנזכה לזה צמהרה, נאמר ציום ההוא אודך כי אנפת צי, שנותן הודאה לשעבר על שנתאנף צו הקצ"ה לפי שעה להטיבו צאחרימו.

וזהו כוונת חז"ל, בעוה"ז אומר על צשורות רעות דיין האמת, שסובר שזהו מצד מדת הדין, ולעוה"ז כולו הטוב והמטיב, שאז יראה שהיה לטובה והיה לו לצרך רק הטוב והמטיב עכ"ד הגל"ח.

וד"ש תורה ראה אנכי נותן לפניכם היום - בעוה"ז צרכה וקללה, דבעוה"ז ידמה להאדם שיש צרכה צשורות טובות, וחז"ל קללה היפך מטוב, אצל יצוא ציום מחר וצינו כולם שכל מה שאירע בעוה"ז היה כולו הטוב והמטיב עכ"ד העני חיים.

והשתא נכון דברי ר' אלעזר צמד"ר מפי עליון לא תלא הרעות והטוב, דכל מה שהקצ"ה עושה הוא כולו לטוב, רק עתה בעוה"ז אין אנו מציינים הטוב שצו אצל יצוא עולם שכולו טוב, ואז יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשינו על הרע בעוה"ז שהיה צאמת כולו הטוב והמטיב ושפיר דרש זה על ראה אנכי נותן לפניכם היום צרכה וקללה.

ואולי לזה הטעם על חיצת ראה הוא רביע, דעתה צארבע גלויות רואין אנו צרכה וקללה, אצל צומן הגאולה נראה צחוש שמפי עליון לא תלא הרעות והטוב רק כולו טוב.

ארץ ישראל ניתנה על תנאי שיקיימו התורה

ועברתם את הירדן וישבתם צארץ אשר הוי"ה אלהיכם מנחיל אתכם (י"ז י') צספר צינה לעמים להדיין מווערצוי הי"ד לצשועות כתב, שס"ת ועצרת'ס א"ת הירדן וישבת'ס צארץ עליון כת"ר כמנין תרי"ג מצות וו' דרצנן עכ"ד.

ויש לצאר שייכות תרי"ג מצות וו' דרצנן ל'ועצרתם את הירדן וישבתם צארץ, דצתהלים (ק"ה מ"ה) כתיב ויתן להם ארצות גוים ועמל לאמים יירשו, צעצור ישמרו חקיו ומורתיו ינצרו הללויה, שא"י ניתנה לישראל צתנאי שישמרו התורה, ולזה צא הרמז צס"ת ועצרת'ס א"ת הירדן וישבת'ס צארץ כת"ר כמנין תרי"ג מצות וו' דרצנן, שעל תנאי ניתנה א"י לקיים כתר מצות.

אני הוי"ה קודם שיחטא ואני הוי"ה לאחר שיחטא

מנין הפסוקים צפרשת ראה הם קכ"ו פסוקים פליא"ה סימן, וי"ל דחז"ל דרשו צמסכת ר"ה (דף י"ז:) עה"פ פרשת כי תשא (ל"ד ו') ה' ה' אל רחום וחנון, אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא אחר שיחטא האדם ויעשה תשובה.

ובייט"ל (מטות) הציא מה שכתב צשפע טל צהקדמה, צצתפלת נשמת חיצות ה"ן ה"ס רומזין לשם הוי"ה צ"ה, דמספר ה"ן יאורף מה"פ י"א, והס ו"ה ו"ד ח"ג ט"צ י"א כל זוג עולה י"א, וחמשה פעמים י"א עולה ה"ן, ומספר ה"ס יאורף מג"פ ט"ו, והס י"ה ט"ו ח"ז כל זוג עולה י"ה, ג' פעמים י"ה עולה ה"ס, ונמצא ה"ן ה"ס שמספרו מא"ה רומז לשם הוי"ה, וזה יודו ויצרכו עכ"ד.

ולפי"ז יוצא שמספר קכ"ו כולל צ"פ הוי"ה, ק' צצורת ה"ן ה"ס שעולה מאה, ועוד ע"ס הוי"ה כ"ו, וא"כ יש כאן הוי"ה הוי"ה, אני הוי"ה קודם שיחטא ואני הוי"ה לאחר שיחטא.

וסימנך פליאה יתצאר, דהרא"ש צמסכת ר"ה (דף י"ז:) הקשה קודם שיחטא למה צריך רחמים, ומירץ דאע"פ שגלוי וידוע לפניו שסופו לחטוא מתנהג עמו צמדת הרחמים צאשר הוא שס ע"כ, וזה פליאה שהקצ"ה מתנהג צרחמים אע"פ שידוע שסופו לחטוא.

ותמיד מצרכין חודש אלול חודש התשובה צפרשת ראה, לכן נמסר צו צפרשה קכ"ו פסוקים שצו נרמז הוי"ה הוי"ה, הוי"ה צצשבון הן הם שעולה מאה, וע"ס שם הוי"ה שעולה כ"ו וציחד קכ"ו שצהס רואין גודל חסדי ה' הן קודם שיחטא והן אחר שיחטא.

YONAFRIEDMAN@THEJNET.COM.